

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

БАНКІВСЬКІ ПРАВОЧИНИ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять для студентів спеціальності 081 «Право»
спеціалізації «Правове забезпечення підприємницької діяльності»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри цивільного,
господарського права та процесу
Протокол № 7 від 14 січня 2019 року

Чернігів ЧНТУ 2019

Банківські правочини. Методичні вказівки до семінарських занять для студентів спеціальності 081 «Право» спеціалізації «Правове забезпечення підприємницької діяльності» / Укл.: Колодій І.М. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій ЧНТУ. – 2019. – 40 с.

Укладач: КОЛОДІЙ ІННА МИКОЛАЇВНА, завідувач кафедри цивільного, господарського права та процесу, кандидат юридичних наук

Відповідальний за випуск: КОЛОДІЙ ІННА МИКОЛАЇВНА, завідувач кафедри цивільного, господарського права та процесу, кандидат юридичних наук

Рецензент: СЕЛЕЦЬКИЙ ОЛЕКСІЙ ВІКТОРОВИЧ, декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКІ ПРАВОЧИНИ»	5
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Банківські правочини»	5
1.2. Структура навчальної дисципліни.....	7
1.3. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Банківські правочини»	7
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	10
Семінарське заняття 1. Загальнотеоретичні положення про банківські правочини. Класифікація банківських правочинів.....	10
Семінарське заняття 2. Договори банківського рахунку та банківського вкладу.....	14
Семінарське заняття 3. Розрахунки як особливі банківські правочини	22
Семінарське заняття 4. Банківські правочини з управління грошовими коштами у сфері житлового будівництва.....	25
Семінарське заняття 5. Кредитний договір	28
Семінарське заняття 6. Договір факторингу	32
Семінарське заняття 7. Договір фінансового лізингу.....	35
ДОДАТКИ.....	38

ПЕРЕДМОВА

Мета навчальної дисципліни «Банківські правочини» - досягнення всебічного повного та глибокого розуміння студентами природи і сутності норм цивільного, фінансового та банківського права, що регулюють порядок організації та діяльності банків, а також порядок здійснення ними банківських операцій, надання банківських послуг, укладення договорів. Навчальна дисципліна «Банківські правочини» передбачає можливість ознайомлення зі зразками договорів, за допомогою яких здійснюються розрахункові, валютні та кредитні операції в Україні, а також операції з цінними паперами.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Банківські правочини» є вивчення студентами поняття, визначення структури і функцій банківської системи України, висвітлення особливостей банківської діяльності як галузі господарювання, з'ясування підстав виникнення грошового зобов'язання у банківських правовідносинах, правової природи окремих договорів у банківській сфері, здійснення порівняльного аналізу норм Цивільного кодексу України, що регулюють банківські правовідносини, з нормами господарського та фінансового законодавства.

Засвоївши програму навчальної дисципліни «Банківські правочини» спеціалісти за напрямом підготовки «Правознавство» мають бути здатними вирішувати професійні завдання з урахуванням вимог правового регулювання банківської діяльності та володіти такими основними професійними компетенціями:

у професійній діяльності:

вміння тлумачити положення норм цивільного та банківського законодавства; знання у сфері надання банківських послуг;

вільна орієнтація в системі банківського законодавства України, у тому числі у міжнародно-правових актах у означеній сфері;

розв'язання теоретичних і практичних завдань з банківської діяльності;

використання знань з банківських правочинів як підґрунтя для набуття досвіду в сфері банківської справи;

у науково-дослідній діяльності:

здатність поставити завдання та організувати наукові дослідження з правового визначення банківських правочинів;

в організаційно-управлінській діяльності: здатність та готовність до врахування положень нормативно-правових актів Національного банку України при виконанні управлінських функцій;

здатність до організації діяльності банківської установи з обов'язковим урахуванням вимог банківського законодавства;

управління діями щодо запобігання виникненню правопорушень у банківській сфері;

впровадження ефективного банківського регулювання та банківського нагляду.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БАНКІВСЬКІ ПРАВОЧИНИ»

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Банківські правочини»

Змістовий модуль 1.

Нормативно-правове регулювання банківських правочинів в Україні

Тема 1. Загальнотеоретичні положення про банківські правочини

Виникнення та розвиток банківської справи. Поняття банківського правочину. Ознаки банківських правочинів. Місце банківських правочинів у системі цивільних правочинів. «Банківські правочини» як навчальна дисципліна. Предмет, система та джерела курсу. Місце навчальної дисципліни «Банківські правочини» серед інших юридичних дисциплін тощо.

Тема 2. Класифікація банківських правочинів

Критерії класифікації банківських правочинів. Банківська послуга. Ринок банківських послуг. Банківська операція. Класифікація банківських операцій. Ліцензована банківська діяльність. Неліцензована банківська діяльність.

Організаційно-засновницькі правочини.

Організаційно-господарські правочини.

Тема 3. Елементи банківського правочину

Правовий статус банку як сторони банківського правочину. Правовий статус осіб, пов'язаних з банком. Загальні збори учасників банку. Кредитори банку. Правовідносини банку з клієнтом.

Гроші та цінні папери як об'єкти банківського правочину. Функції грошей. Ознаки цінних паперів.

Правова природа грошового зобов'язання у банківських правовідносинах. Грошовий обіг.

Правова природа банківських процентів. Принципи механізму правового регулювання банківського проценту.

Тема 4. Договори банківського рахунку та банківського вкладу

Поняття банківського рахунку. Вкладний (депозитний) рахунок. Поточний рахунок. Кореспондентський рахунок. Елементи договору банківського рахунку. Відмова у відкритті банківського рахунку. Підстави списання коштів з рахунку. Дострокове розірвання договору банківського рахунку банком.

Правовий режим банківської таємниці. Правовий режим комерційної таємниці банку.

Договір банківського вкладу. Елементи договору банківського вкладу. Повернення вкладу за домовленістю сторін. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Зменшення розміру процентної ставки по договору банківського вкладу. Ощадний (депозитний) сертифікат.

Тема 5. Розрахунки як особливі банківські правочини

Розрахунок у цивільному обороті. Порядок ведення касових операцій. Класифікація безготівкових розрахунків. Суб'єкти безготівкових розрахунків. Предмет безготівкових розрахунків.

Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивами. Розрахунки за інкасо. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Розрахунки із використанням спеціальних платіжних засобів.

Цивільно-правова природа договору про надання та використання платіжних карток.

Тема 6. Банківські правочини з управління грошовими коштами у сфері житлового будівництва

Правовий статус фонду фінансового будівництва. Обмеження права довірчої власності управителя фонду фінансового будівництва.

Правовий статус фонду операцій з нерухомістю. Договір на придбання сертифікатів фонду операцій з нерухомістю.

Змістовий модуль 2.

Банківські правочини, що забезпечують здійснення кредитних операцій

Тема 7. Кредитний договір

Поняття кредиту та позики. Комерційний кредит. Міжнародний кредит. Міжнародний ринок позикових капіталів. Кредитний ризик. Суб'єктний склад кредитних відносин.

Правова природа та поняття кредитного договору. Сторони у кредитному договорі. Форма та зміст кредитного договору. Відмова від надання або отримання кредиту.

Тема 8. Банківська гарантія як односторонній правочин

Поняття банківської гарантії. Види банківських гарантії. Обсяг відповідальності гаранта.

Тема 9. Договір факторингу

Поняття факторингу. Цесія. Предмет договору факторингу. Форма та зміст договору факторингу.

Тема 10. Договір фінансового лізингу

Поняття лізингу. Умови договору фінансового лізингу. Ознаки (критерії) договору фінансового лізингу. Форма та зміст договору фінансового лізингу.

Тема 11. Банківські правочини, що забезпечують обіг цінних паперів

Вексельне кредитування. Безоборотне врахування. Врахування з реверсом. Поняття реверсу. Правочин РЕПО.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 – Розподіл обсягу годин за темами і формами вивчення

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної			
		Всього	У тому числі		
			Лек	Сем	С.р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Нормативно-правове регулювання банківських правочинів в Україні					
1	Загальнотеоретичні положення про банківські правочини	8	2	2	4
2	Класифікація банківських правочинів	6	2	-	4
3	Елементи банківського правочину	8	-	-	8
4	Договори банківського рахунку та банківського вкладу	12	2	2	8
5	Розрахунки як особливі банківські правочини	12	2	2	8
6	Банківські правочини з управління грошовими коштами у сфері житлового будівництва	12	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1		58	10	8	40
Змістовий модуль 2. Банківські правочини, що забезпечують здійснення кредитних операцій					
7	Кредитний договір	14	2	2	10
8	Банківська гарантія як односторонній правочин	12	2	-	10
9	Договір факторингу	14	2	2	10
1	Договір фінансового лізингу	12	2	2	10
1	Банківські правочини, що забезпечують обіг цінних паперів	10	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2		62	8	6	50
Усього годин за дисципліну		120	18	14	90

1.3. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Банківські правочини»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань студентів під час

захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування студентів з питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані студентом під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання:

Робота на семінарському занятті

Усне опитування – включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться письмово на занятті. Викладач викликає декілька студентів та пропонує їм для вирішення задачі, які студент повинен вирішити самостійно в письмовому вигляді з необхідною аргументацією на посилання на законодавство. Для цього необхідно всебічно вивчити викладену в задачі ситуацію, дати її правову оцінку і на підставі відповідних нормативних актів, грамотного тлумачення правових норм, що підлягають застосуванню, сформулювати правильне і обґрунтоване рішення.

Оцінюючи вирішення задачі, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування.

Письмове опитування на семінарському занятті проводиться на початку кожного заняття (10-15 хвилин). Викликаються декілька студентів, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем. Метою проведення письмового опитування є перевірка студентів до семінарського заняття та вміння змістовно і коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями як правильність, повнота, чіткість, лаконічність відповіді, логіка і аргументованість викладення думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку кожного семінарського заняття (10-15 хвилин). Викладачем також викликаються 5-6 студентів, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить вісім письмових робіт за результатами вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля.

Індивідуальна робота студента

Індивідуальна робота полягає в написанні реферату, підготовці есе та, відповідно, здійсненні реферування літератури. Реферат та есе готується з обов'язковим розглядом дискусійного питання з викладенням власної точки зору на дану проблему. Теми робіт, запропоновані у методичних вказівках для самостійної роботи, студенти обирають самостійно.

Реферування наукової літератури полягає у тому, що викладачем пропонується студентам наукова література (монографія, навчальний посібник, наукова періодика тощо) і студенти самостійно їх опрацьовують та представляють короткий звіт у вигляді невеликого реферату (4-7 сторінок) про свої враження від прочитаного.

Підсумкова контрольна робота

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в навчальний рік за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання, тестові завдання і ситуаційну задачу. До завдань контрольної роботи можуть бути включені питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені навчальним планом для індивідуальної та самостійної роботи.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менше ніж за тиждень. З переліком тем, питання з яких будуть включені до завдань контрольної роботи, студенти також ознайомлюються завчасно.

Під час вирішення задачі студент повинен не тільки дати обґрунтовану відповідь на поставлені питання, а й розв'язати її з посиланням на положення статей нормативно-правових актів.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись із власними роботами та завданнями для них, і, за необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1. Загальнотеоретичні положення про банківські правочини. Класифікація банківських правочинів

Теоретичні питання

1. Виникнення та розвиток банківської справи як предмета правового регулювання
2. Поняття та ознаки банківського правочину
3. Місце банківських правочинів у системі цивільних правочинів
4. Система банківських правочинів
5. Співвідношення понять «банківська діяльність», «банківська послуга», «банківський правочин», «банківська операція»

Теми для написання рефератів

1. Сутність та основні види діяльності банківських установ.
2. Види банків, їх операції та функції.
3. Організаційна структура та управління сучасним банком.
4. Сутність, склад і характеристика ресурсів банку.
5. Організаційно-засновницькі банківські правочини.
6. Організаційно-господарські банківські правочини.

Література для реферування:

1. Алієва В.Н., Форостяна С.В. Проблеми правового регулювання здійснення банківських операцій в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 24. Том 2. С.114-116.
2. Барахтян Н.В. Правове забезпечення банківської діяльності: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 1. С.53-56.
3. Барахтян Н.В. Проблеми правового регулювання банківських операцій в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С.49-51.
4. Безклубий І.А. До питання про класифікацію банківських правочинів. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2002. № 2 (15). С.27-30.
5. Безклубий І.А. Місце банківських правочинів у системі цивільних правочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 9. С.51-57.
6. Безклубий І.А. Співвідношення понять «банківська послуга», «банківський правочин» і «банківська операція». *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 8. С.51-57.
7. Безклубий І.А. Сутність та ознаки банківського правочину. *Юридична Україна*. 2004. № 4. С.18-24.
8. Денисенко Б. Банківська послуга як цивільно-правова категорія. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2008. № 79. С.55-59.

9. Дмитренко Ю.М. Банківська діяльність як інститут фінансового права. *Форум права*. 2012. № 2. С.188-195.
10. Златіна Н. Теоретично-правова основа визначення поняття банківської системи. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 4(98). С.49-52.
11. Житний П.Є., Тищенко В.В. Організаційна структура банку та її вплив на фінансову стійкість. *Науково-практичне видання Незалежний АУДИТОР*. 2012. № 2(IV). С.20-25.
12. Калашнікова О.О. Договір банківського рахунку як різновид банківських право чинів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С.166-169.
13. Коваленко А.А. Окремі аспекти регулювання банківської діяльності в Україні та ЄС. *Держава і право*. 2015. Вип. 69. С.307-318.
14. Коваленко А.А. Фінансово-правові питання банківської діяльності в Україні. *Право і суспільство*. 2015. № 5. С.136-140.
15. Кудас І.Б. Створення та розвиток міжнародної банківської системи. *Теорія і практика правознавства*. 2014. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/Кудас.pdf>
16. Куровський С. До питання про вплив банківського законодавства та судової практики на банківську діяльність в Україні. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2014. № 4. С.72-80.
17. Куровський С. Інституційні особливості правової охорони банківських відносин. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 6. С.102-108.
18. Латковська Т. Міжнародні правові акти в системі джерел банківського права. *Юридична Україна*. 2007. № 11. С.35-38.
19. Латковська Т. Пріоритетність публічних фінансових інтересів у фінансовій діяльності як один із принципів фінансового права. *Юридичний вісник*. 2012. № 3. С.61-66.
20. Латковська Т.А. Банківська діяльність як предмет регулювання різних галузей законодавства. *Актуальні проблеми держави і права*. 2009. Вип. 49. С.338-344.
21. Латковська Т.А. Проблеми гармонізації банківського законодавства України з Європейським законодавством. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 38. С.249-254.
22. Латковська Т.А. Проблемні питання теорії фінансового права на сучасному етапі. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С.131-138.
23. Латковська Т.А. Фінансова політика держави у сфері банківської діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С.353-360.
24. Малиновська Т.М. Виникнення та розвиток банківської справи. *Форум права*. 2012. № 1. С.588-592.
25. Михайлюк Г.О. Поняття та особливості надання банківських послуг за допомогою Інтернету. *Право України*. 2010. № 8. С.162-168.

- 26.Метлушко О.В. Специфіка корпоративного управління в банках. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С.619-626.
- 27.Мохова Ю.Л. Особливості розвитку державного регулювання банківської діяльності в Україні. *Держава та регіони*. 2017. № 1(57). С.69-73.
- 28.Обрусна С.Ю. Джерела банківського права: теоретичні та прикладні аспекти. *Право і суспільство*. 2015. № 4 частина 4. С.144-147.
- 29.Обрусна С.Ю. Місце банківського права у системі права України. *Фінансовий простір*. 2013. № 3. С.55-58.
- 30.Польова О.Л., Кісик А.О. Сучасні тенденції на ринку банківських послуг в Україні. *Економіка та держава*. 2017. № 10. С. 22-27.
- 31.Сирота А.І. До питання про місце банківського права в національній системі права. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип.1. Том 3. С.98-101.
- 32.Сирота А.І. Поняття «банківська операція» та «кредитна операція банку». *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 4. Том 2. С.127-130.
- 33.Солошкіна І.В. Фінансові послуги як правова категорія: поняття, суттєві сторони та інші ознаки. *Форум права*. 2013. № 4. С.388-394.
- 34.Сухий Р.М. Поняття банківського права та його місце в системі права України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 15 том 1. С.98-100.
- 35.Фукс Н.А. Поняття «банківська послуга» і «банківська операція» в законодавстві України. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 76. С.151-158.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №№ 5-6. Ст. 30.
4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 року № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
5. Алісов Є.О. Гроші і грошовий обіг: теоретичні засади та стан правового регулювання в Україні: Монографія. Харків: «Ксилон», 2004. 326 с.
6. Банківська система: навч. посіб. / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська; за ред. С.А. Кузнецової. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 400 с.
7. Банки та банківська система: підручник / М.Ю. Мироненко, О.Л. Польова. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2017. 416 с.
8. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. 504 с.

9. Банківські операції: навч. посіб. та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. К.: Центр учбової літератури, 2013. 568 с.
10. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська. К.: Знання, 2015. 727 с.
11. Безклубий І.А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 378 с.
12. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. 456 с.
13. Ващенко Ю.В. Банківське право: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 344 с.
14. Гетманцев Д.О., Шукліна Н.Г. Банківське право України. К.: Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
15. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
16. Карманов С.В. Банківське право України: навч. посіб. Х.: Консул, 2008. 463 с.
17. Колесников О.В., Бойко Д.І., Коковіхіна О.О. Історія грошей та фінансів. 2-ге видання виправлене та доповнене: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 140 с.
18. Костюченко О.А. Банківське право: Підручник. К.: Атіка, 2008. 332 с.
19. Костюченко О.А. Правові аспекти банківської діяльності. К., 2003. 320 с.
20. Орлюк О.П. Банківське право: навч. посіб [2-ге вид., доп. і перероб.]. К.: Юрінком Інтер, 2006. 389 с.
21. Орлюк О.П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства. К.: Юрінком Інтер, 2003. 104 с.
22. Старинський М.В. Банки як учасники адміністративно-деліктних відносин у сфері банківської діяльності: монографія. Суми: Мрія ТОВ, 2009. 208 с.
23. Старинський М.В. Порівняльне банківське право: навч. посібник / М.В. Старшинський. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 299 с.
24. Старинський М.В. Правове регулювання фінансових послуг на валютному ринку // Правове регулювання відносин на фінансовому ринку: стан та напрями вдосконалення: монографія / відп. ред. В.Д. Чернадчук. Суми: Мрія, 2013. С.139-162.
25. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності: монографія / О.В. Дзюблюк, В.В. Корнеєв, В.І. Міщенко та ін.; за ред. проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. 298 с.

Семінарське заняття 2. Договори банківського рахунку та банківського вкладу

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика договору банківського рахунку
2. Види банківських рахунків
3. Предмет та сторони договору банківського рахунку
4. Форма та зміст договору банківського рахунку
5. Порядок відкриття, закриття та розірвання банківського рахунку
6. Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу
7. Предмет та сторони договору банківського вкладу
8. Форма та зміст договору банківського вкладу
9. Види банківських вкладів
10. Ощадна книжка та ощадний (депозитний) сертифікат
11. Порядок відкриття та закриття вкладних (депозитних) рахунків
12. Гарантування вкладних (депозитних) рахунків

Теми для написання рефератів

1. Правовий режим банківської таємниці.
2. Окремі види банківських рахунків.
3. Цивільно-правова природа договору рахунка умовного зберігання (ескроу).
4. Цивільно-правова природа договору вкладу дорогоцінних металів.
5. Особливості розкриття банківської таємниці судами.
6. Цивільно-правовий захист прав вкладників та інших клієнтів банку.
7. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту).
8. Особливості спадкування прав на вклад у банку (іншій фінансовій установі).

Ситуаційні задачі

Задача 1

До банку звернувся голова правління товариства з обмеженою відповідальністю «Зоря» із заявою про відкриття поточного рахунку. Керуючий банком у відкритті рахунку відмовив, посилаючись на те, що у статуті товариства нічого не сказано про можливість відкриття поточного рахунку. А також він звернув увагу на те, що голова правління не має довіреності на укладення договору поточного рахунку з банком.

Чи правомірна ця відмова?

Задача 2

В акціонерний банк надійшло чотири заяви про відкриття рахунків:

а) від генерального директора комунального підприємства, уповноваженого іншими особами - учасниками повного товариства на відкриття поточного рахунку останньому;

б) від товариства з обмеженою відповідальністю з проханням відкрити йому другий поточний рахунок поза місцем знаходження підприємства і валютний рахунок в євро;

в) від громадянина Петрова, що зареєструвався як особа, яка здійснює підприємницьку діяльність, з проханням укласти з ним договір банківського рахунку для розрахунків з клієнтами;

г) від групи громадян, що збираються заснувати товариство з обмеженою відповідальністю з проханням про відкриття їм рахунку для перерахування коштів в оплату 50% статутного фонду.

Яку відповідь по кожному випадку повинна дати юридична служба банку? Який загальний порядок відкриття рахунків в комерційних банках, які документи необхідні для їх відкриття?

Задача 3

Підприємець Романчук, який займається закупівлею в Швеції парфумерної продукції і доставкою її в Україну для продажу, відкрив валютний рахунок у комерційному банку «Промбанк». При відкритті рахунку працівник банку не повідомив Романчуку, що з Швецією в них немає кореспондентських відносин. Романчук, віддавши розпорядження банку про перерахування певної суми коштів у банк Швеції на його рахунок, виїхав туди за черговою партією продукції. Однак гроші «Промбанком» банку Швеції перераховані не були, а операція з закупівлі продукції зірвалася. Романчук потерпів збитки. Прибувши в Україну, Романчук звернувся до суду з вимогою про відшкодування «Промбанком» всіх збитків, заподіяних йому неперерахуванням коштів на його рахунок у шведському банку.

Чи підлягає задоволенню вимога Романчука? Вирішіть справу.

Задача 4

Підприємець Гриценко, що мав рахунок у комерційному банку «Символ», віддав розпорядження останньому про перерахування коштів з його рахунку на рахунок підприємця Руденка, що знаходиться в іншому банку. Про переказ грошей Гриценко повідомив Руденку. Через два тижні Руденко пред'явив претензію до Гриценка про неотримання від нього грошей і зажадав сплатити збитки, які він поніс через зірваний внаслідок відсутності коштів договір. Гриценко, у свою чергу, висунув вимогу до комерційного банку «Символ» про відшкодування збитків, що виникли через прострочення в перерахуванні коштів з його рахунку на рахунок Руденка. Банк відмовився платити.

Чи правомірна вимога Гриценка до банку «Символ»? Чи підлягає задоволенню вимога Руденка до Гриценка?

Задача 5

Загудаліна прийшла в банк і звернулася до співробітника відділу по роботі з клієнтами: «Я хочу покласти гроші на депозит. Сума призначена для крупних витрат, які наша сім'я робить раз на місяць. Найголовніше для мене, щоб гроші міг одержувати будь-який з членів моєї сім'ї і щоб у мене не було клопоту з оформленням довіреності. Чи можливо це?».

«Звичайно, - відповів співробітник банку, - ми пропонуємо клієнтам декілька варіантів оформлення вкладних операцій. Але відповідним для Вас є, здається, тільки один».

Дайте визначення договору банківського вкладу. Перелічіть варіанти оформлення договору банківського вкладу, передбачені ЦК України. Який спосіб оформлення вкладу, на вашу думку, запропонував пані Загудаліній співробітник банку і чому?

Задача 6

Павленко вклав гроші у банк на шість місяців, обумовивши розмір відсотка, виплачуваного наприкінці строку. Через місяць після здачі грошей банк зменшив процентну ставку на внесок Павленка. А через кілька днів з результатів аудиторської перевірки стало відомо, що умови забезпечення повернення внеску погіршилися: знизився розмір чистих активів банку і немає прибутку від його річної діяльності. Павленко звернувся до комерційного банку з вимогою розірвання договору, повернення внеску, виплати йому відсотків у розмірі, встановленому у договорі.

Чи правомірна вимога Павленка до комерційного банку?

Задача 7

Сліпченко уклав з банком «Кредитний» депозитний договір про розміщення в банку коштів у сумі 5000 грн. на строк 1 рік під 22% річних. Відповідно до умов депозитного договору банк мав право при зменшенні Національним банком України облікової ставки пропорційно зменшити процентну ставку по депозиту. При цьому банк зобов'язаний був письмово повідомити вкладника про зменшення відсоткової ставки за договором. У разі незгоди вкладника йому надавалося право в 10-денний строк з моменту одержання повідомлення або погодитися на зменшення відсоткової ставки, або розірвати депозитний договір і забрати суму внеску та нараховані відсотки.

Через 3 місяці Сліпченко одержав лист з повідомленням про вручення, в якому банк «Кредитний» повідомляв про зменшення відсоткової ставки за договором до 17% річних у зв'язку з відповідною зміною облікової ставки НБУ. У листі також повідомлялося, що в разі, якщо Сліпченко протягом 10 днів з моменту отримання листа не розірве депозитний договір, буде вважатися, що він згодний зі змінами умов депозитного договору.

Сліпченко з'явився в банк лише через рік після укладення договору і пред'явив вимогу про повернення його внеску та нарахованих відсотків по ставці 22% річних за весь строк дії договору.

Дайте юридичну оцінку діям банку та вкладника.

Задача 8

При укладенні договору банківського вкладу Брунова з комерційним банком оператор відмовився засвідчити довіреність Брунова на отримання цього вкладу і порадив звернутися до нотаріуса. Вимога щодо наявності довіреності при одержанні вкладу була зазначена в договорі. Брунов поклав гроші в банк на три місяці, зазначивши розмір відсотка, що виплачується в кінці терміну і оформив довіреність у нотаріуса за плату. Через місяць банк зменшив процентну ставку на внесок Брунова. А через декілька днів з результатів аудиторської перевірки стало відомо, що умови забезпечення повернення внеску погіршали: знизився розмір чистих активів і немає доходу від його піврічної діяльності. Брунов зажадав від комерційного банку розірвання договору, повернення внеску, виплати йому відсотка в розмірі, встановленим в договорі, а також відшкодування витрат на оформлення довіреності у нотаріуса.

Чи правомірна вимога Брунова до комерційного банку?

Література для реферування:

1. Бахрієва З.Р. Припинення договорів про надання фінансових послуг. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2012. Том 25(64). № 1. С.204-209.
2. Безклубий І.А., Гончаренко О.В. Щодо гарантування банківських вкладів фізичних осіб в Україні. *Наше право*. 2013. № 7. С.152-156.
3. Біда М. Поняття й особливості договору банківського вкладу (депозиту): цивільно-правова сутність і підходи. *Підприємництво, господарство і право*. 2010. № 10. С.86-89.
4. Бойчук Т.В. Зміст та види державних гарантій заощаджень в Україні. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 8. С.107-113.
5. Бойчук Т.В. Правовий статус учасників відносин у сфері заощаджень. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2013. № 4. С.58-65.
6. Бойчук Т.В. Принципи організації систем гарантування заощаджень та можливості застосування зарубіжного досвіду в Україні. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С.87-93.
7. Возняковська К.А. Про потреби гарантування прав суб'єктів господарювання на кошти з поточних рахунків за неплатоспроможності банків. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 29 том 1. С.116-119.
8. Гетьманцев Д. До питання про правову природу грошей на банківському рахунку. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 9. С.78-81.
9. Гладько Ю.О. Відступлення права вимоги кредитора за договором банківського вкладу третім особам. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С.107-110.
10. Желіховська Ю.В. Спадкування права на вклад у банку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том 1. С.199-206.

- 11.Згама А.О. Правова природа договору умовного депонування (ескроу). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С.36-39.
- 12.Зінченко В.В. Банківські метали як предмет договору банківського вкладу (депозиту). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2013. Вип. 15 (№ 1077). С.97-100.
- 13.Зінченко В.В. Гарантованість вкладів фізичних осіб в державному Ощадному банку України. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2015. Вип. 19 (№ 1151). С.93-97.
- 14.Зінченко В.В. Особливості договору банківського вкладу (депозиту) в Державному ощадному банку України. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2012. Вип. 15 (№ 1034). С.128-132.
- 15.Калашнікова О.О. Договір банківського рахунку як різновид банківських право чинів. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С.166-169.
- 16.Колодій І.М. Договір ескроу: зарубіжний досвід та специфіка вітчизняного правового регулювання. *Актуальні проблеми юридичної науки та практики*. 2017. № 1(3). С.25-29.
- 17.Крат В.І. Спадкування права на вклад в банку (фінансовій установі). *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 5. С.28-37.
- 18.Лошицький М.В., Короєд С.О. Питання дострокового повернення в судовому порядку банківського вкладу під час дії мораторію. *Судова апеляція*. 2009. № 2(15). С.52-58.
- 19.Михайлюк Г.О. До питання про цивільно-правову природу договору вкладу дорогоцінних металів. *Університетські наукові записки*. 2010. 1(33). С.54-58.
- 20.Менджул М.В. Проблеми правового регулювання відкриття банківського рахунку юридичною особою. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 24. Том 2. С.63-66.
- 21.Моїсеєнко Ю.М. Реалізація способів захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту) в судовій практиці. *Теорія і практика правознавства*. 2016. № 1(9). С.1-13.
- 22.Моїсеєнко Ю.М. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). *Проблеми законності*. 2017. Вип.136. С.56-63.
- 23.Найдьон А.В. Особливості визначення поняття «банківська таємниця» щодо договору зберігання цінностей у банку. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С.49-52.
- 24.Олексіюк М., Подкопаєв І. Кому належать гроші на вашому поточному рахунку? *Юридична газета*. 2017. № 13(563). С.14-15.
- 25.Пашнева В.А. Правова природа страхування банківських вкладів. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского*. 2011. Том 24(63). № 2. С.110-114.

- 26.Петреченко С.А. Актуальні аспекти виконання договору банківського вкладу: захист прав вкладників в умовах фінансової нестабільності. *Право і суспільство*. 2015. № 5-3. С.141-145.
- 27.Подцерковний О.П. Проблеми відповідальності фінансової установи за договором банківського рахунку (на прикладі обігу банківських металів). *Наукові праці Національного університету «ОЮА»*. 2014. Т.14. С.97-105.
- 28.Путренко А.М. Банківська таємниця: правовий аналіз. *Фінансове право*. 2011. № 3(17). С.26-29.
- 29.Розгон О.В. Спадкування грошових коштів, розміщених на депозитних рахунках у банку. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2015. № 5. С.30-48.
- 30.Славко А.С. Теоретичні засади та практичне значення визначення правового режиму власності на грошові кошти, розміщені на поточних та депозитних рахунках у комерційних банках. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2010. № 1. С.40-44.
- 31.Солтис Н. Дефекти форми договору банківського вкладу. *Юридична Україна*. 2013. № 5. С.70-74.
- 32.Спіжов В. Предмет договору банківського вкладу (депозиту). *Правова інформатика*. 2007. № 4(16). С.55-63.
- 33.Спіжов В.В. Договір банківського вкладу (депозиту) як вид публічної підприємницької угоди. *Правове життя: сучасний стан та перспективи розвитку: збірник тез наук. доп. III міжнар. наук. практи. конференції аспірантів студентів та здобувачів*. Волинський державний університет ім. Лесі Українки. Луцьк, 2007. С.194-195.
- 34.Спіжов В.В. Засади цивільно-правової відповідальності банку за договором банківського вкладу (депозиту). *Вісник господарського судочинства*. 2007. № 3. С.146-150.
- 35.Спіжов В.В. Зміст та поняття депозитного ресурсу комерційного банку. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2007. № 37. С.331-338.
- 36.Спіжов В.В. Особливості договору банківського вкладу (депозиту) як публічного договору: у 3 ч.: Ч. 2. *Актуальні проблеми юридичної науки: зб. тез міжнар. наук. конференції «Шості осінні юридичні читання»*. Хмельницького університету управління та права. Хмельницький, 2007. С.247-249.
- 37.Спіжов В.В. Порядок та момент укладення договору банківського вкладу (депозиту). *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2008. № 41. С.296-304.
- 38.Спіжов В.В. Предмет договору банківського вкладу (депозиту). *Правова інформатика*. 2007. № 4 (16). С.56-65.
- 39.Спіжов В.В. Страхування депозитних вкладів населення. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2006. № 35. С.308-314.
- 40.Холод В.В. Окремі аспекти судової практики вирішення спорів щодо укладення, зміни та розірвання договору банківського вкладу та

банківського рахунку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-1 том 1. С.226-229.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №№ 5-6. Ст. 30.
4. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22.11.1996 року № 543/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 5. Ст. 28.
5. Про кредитні спілки: Закон України від 20.12.2001 року № 2908-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 15. Ст. 101.
6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 року № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.
7. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
8. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 року № 4452-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.
9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
10. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 року № 3480-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 31. Ст. 268.
11. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: затверджене Постановою Правління Національного банку України від 17.09.2015 року № 615. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>.
12. Положення про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів і змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: затверджене Постановою Правління Національного банку України від 28.07.2008 року № 216. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0910-08>.
13. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: затверджене Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 року № 516. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.
14. Положення про порядок надання небанківським фінансовим установам генеральних ліцензій на здійснення валютних операцій: затверджене

- Постановою Правління Національного банку України від 09.08.2002 року № 297. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0712-02>.
15. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах: затверджена Постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 року № 492. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.
 16. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
 17. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
 18. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
 19. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
 20. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.
 21. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
 22. Паліюк В.П. Особливості розкриття банківської таємниці судами (Видання друге, виправлене та доповнене). К.: Юстініан, 2009. 384 с.
 23. Паліюк В.П. Судовий захист клієнтів поточних та вкладних (деPOSITИТНИХ) рахунків: теорія та практика. К.: Юстініан, 2011. 528 с.
 24. Прасолова С.П. Банківські операції: навч. посіб. та практик. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. К.: Центр учбової літератури, 2013. 568 с.
 25. Рябініна Л.М., Няньчук Н.Ю., Ухлічева Л.І. Банківські операції: навч. посібник / за заг. ред. Л.М. Рябініної. Одеса: ОДЕУ, 2011. 536 с.
 26. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
 27. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє видання, перероб. і доповнене / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
 28. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.
 29. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
 30. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т. 2. 816 с.

Семінарське заняття 3. Розрахунки як особливі банківські правочини

Теоретичні питання

1. Поняття розрахунку та розрахункових відносин
2. Форми розрахунків
3. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень
4. Розрахунки за акредитивом
5. Розрахунки за інкасовими дорученнями
6. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків
7. Розрахунки із використанням платіжних карток

Теми для написання рефератів

1. Правове регулювання обігу електронних грошей в Україні.
2. Внутрішньодержавні банківські платіжні системи.
3. Міжнародні банківські платіжні системи.
4. Поняття, ознаки та правова природа розрахункового чека.
5. Цивільно-правова природа договору еквайрингу.
6. Цивільно-правова природа договору про надання та використання платіжних карток.

Література для реферування:

1. Адабашев Т.К. До питання класифікації платіжних систем, що функціонують в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 2(13). С.142-153.
2. Богданович А.С. Безготівкові розрахунки із використанням електронних платіжних засобів як комплексний правовий тубінститут. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С.391-394.
3. Власова І.О. Дослідження співвідношення економічного та правового тлумачення понять «розрахунки», «зобов'язання» та заборгованість. *Вісник Донецького університету економіки та права*. 2013. № 1. С.88-94.
4. Гетьманцев Д. До питання про правову природу грошей на банківському рахунку. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 9. С.78-81.
5. Ісаєв А.М. Цивільно-правова характеристика договору емісії електронних грошей. *Теорія і практика правознавства*. 2018. Вип. 2(14). С.1-15.
6. Кравченко І.С., Дрозд І.В. Сучасний стан і перспективи розвитку Національної системи масових електронних платежів на ринку банківських платіжних карток в Україні. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2014. № 2(20). С.141-148.
7. Кулик Д.О. Поняття та ознаки розрахункового чека: теоретико-правовий аспект. *Форум права*. 2011. № 3. С.435-442.
8. Кулик Д.О. Щодо правової природи розрахункового чека. *Форум права*. 2014. № 2. С.236-243.

9. Лешанич Л.В. Акредитив як найкраща форма безготівкового розрахунку. *Право і суспільство*. 2017. № 6-2. С.128-130.
10. Михальський Ю.А. Сучасний погляд на «електронні гроші» та їх обіг в Україні. *Форум права*. 2016. № 3. С.181-185.
11. Назаренко В.О. Актуальні питання юридичної відповідальності за порушення законодавства про платіжні системи України. *Молодий вчений*. 2016. № 8(35). С.97-102.
12. Невмержицька О.С. Правові засади здійснення розрахунків із застосуванням платіжних систем. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С.150-152.
13. Панова Л. Деякі питання правової природи договору еквайрінгу. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 7. С.47-53.
14. Петрина В.Н. Розрахунки за інкасовими дорученнями між суб'єктами господарювання України: проблеми правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 4. С.182-186.
15. Петрофанова К.Р. Особливості правової регламентації електронних грошей в Україні: цивільно-правовий аспект. *Теорія і практика правознавства*. 2016. Вип. 2(10). С.1-10.
16. Петрофанова К.Р. Порівняльна характеристика електронних, готівкових та безготівкових грошей. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 139. С.86-94.
17. Погореленко Н.П., Терлична К.С. Сучасний стан та перспективи розвитку платіжної системи України. *Молодий вчений*. 2015. № 1(16). С.41-44.
18. Поляниця О.В., Яківець В.С. Особливості розвитку електронних платіжних систем в Україні. *Молодий вчений*. 2016. № 7(34). С.116-120.
19. Рядінська В. Проблеми правового регулювання обігу електронних грошей в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 12. С.190-195.
20. Сліпченко С.О. Цивільно-правовий режим безготівкових грошей. *Форум права*. 2018. № 2. С.133-141.
21. Трубін І.О. Системи електронних грошей: поняття та загальна характеристика. *Фінансове право*. 2011. № 2. С.11-16.
22. Хірс Я.О. Теоретико-правові питання розрахунків. *Юридичний вісник*. 2013. № 3(28). С.108-112.
23. Шимон С.І. Безготівкові гроші як об'єкти цивільних прав (замітки до наукової дискусії). *Юридична Україна*. 2015. № 7-8. С.47-51.
24. Шлапко Т.В., Миронов П.Ф. Зарубіжний та вітчизняний досвід правового регулювання обігу електронних грошей. *Правові горизонти*. 2017. URL: <http://law-review.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/16>.
25. Яровий К.О. Поняття і сутність грошового обігу та безготівкових грошових розрахунків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 9. С.201-204.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.

2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. Ст. 400.
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. *Офіційний Вісник України*. 2001. № 20. Ст. 828.
5. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
6. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 16.08.2006 року № 320, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 6 вересня 2006 року за № 1035/12909. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1035-06>.
7. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 року № 22, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29 березня 2004 року за № 377/8976. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
8. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ від 29.12.2017 року за № 148. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0040-05>.
9. Положення про електронні гроші в Україні, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 року № 481, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2010 року за № 1336/18631. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>.
10. Положення про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 28.07.2008 року № 216, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 1 жовтня 2008 року за № 910/15601. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0910-08>.
11. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 05.11.2014 року № 705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0705500-14>.
12. Правила визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2018 року № 134. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1942-13>.
13. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.

14. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
15. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. / Б.С. Івасів, Л.М. Прийду, В.Я. Рудан. Тернопіль: Вектор, 2013. 572 с.
16. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
17. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
18. Прасолова С.П. Банківські операції: навч. посіб. та практик. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. - К.: Центр учбової літератури, 2013. 568 с.
19. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., пер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
20. Трубін І.О. Правові засади функціонування електронних грошей у сфері електронної комерції: монографія. Київ: Алеута, 2013. 136 с.
21. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра - К, 2015. 1024 с.
22. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
23. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

Семінарське заняття 4. Банківські правочини з управління грошовими коштами у сфері житлового будівництва

Теоретичні питання

1. Поняття та ознаки правочинів з управління грошовими коштами у сфері житлового будівництва
2. Правова природа договору про часткову (пайову) участь у будівництві
3. Правова природа договору спільного фінансування (інвестування)

Теми для написання рефератів

1. Поняття та класифікації інвестицій у будівництво житла.
2. Правове регулювання договірних зобов'язань про участь у фондах фінансування будівництва.
3. Поняття, ознаки та правова природа інвестиційного договору на будівництво житла.
4. Поняття, ознаки та правова природа договору управління майном у сфері будівництва житла.
5. Правові проблеми реєстрації права власності на об'єкти незавершеного будівництва.

Література для реферування:

1. Загорняк Н.Б. Фонд фінансування будівництва як об'єкт цивільних прав. *Митна справа*. 2014. № 3(93). С.352-357.
2. Комар Є.Г. Стан та шляхи удосконалення правового регулювання інвестиційних договорів у будівництві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-2 том 1. С.196-199.
3. Куликовський В.В. Основні етапи формування юридичних конструкцій інвестування у житлове будівництво. *Вісник Одеського національного університету*. 2010. № 22. С.12-19.
4. Куликовський В.В. Передумови для класифікації договорів інвестування будівництва житла. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 21. Частина II. Том 1. С.216-220.
5. Курафєєва І. Співвідношення договору пайової участі в будівництві житла та договору про спільну діяльність (просте товариство). *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 9. С.101-104.
6. Курафєєва І.В. Співвідношення інвестиційного договору з договором про пайову участь у будівництві житла. *Форум права*. 2010. № 1. С.194-200.
7. Кучеренко І.М. До питання гарантування фінансовими установами інтересів інвесторів у житловому будівництві. *Університетські наукові записки*. 2006. № 2(18). С.102-106.
8. Луців М. Правові форми залучення коштів інвесторів у сфері будівництва житла. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С.36-42.
9. Манзюк В.В., Філіп М.В. Договір як правова форма залучення інвестицій в об'єкти капітального будівництва державної й комунальної форм власності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 36. Том 1. С.157-160.
10. Набок Р.М. Особливості здійснення банками операцій з довірчого управління фондами фінансування будівництва. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2012. № 35. С.143-156.
11. Плукар І.І. Підстави та правові наслідки припинення договору управління майном у сфері будівництва житла. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 33 том 1. С.156-161.
12. Савченко А.С. Підстави виникнення права власності на об'єкти незавершеного будівництва. *Право і безпека*. 2011. № 3(40). С.279-283.
13. Сліпченко С. Право власності на об'єкти незавершеного будівництва. *Українське комерційне право*. 2009. № 9. С.51-57.
14. Чабан О. Особливості фінансування будівництва житла через фонд фінансування будівництва та фонд операцій з нерухомістю. *Митна справа*. 2015. № 4(100). С.85-91.
15. Яворська О.С. Проблеми правового регулювання договірних зобов'язань про участь у фондах фінансування будівництва. *Університетські наукові записки*. 2009. № 1(29). С.83-88.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 року № 1560-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 47. Ст. 646.
4. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 року № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст. 313.
5. Про запобігання впливу світової фінансової кризи на розвиток будівельної галузі та житлового будівництва: Закон України від 25.12.2008 року № 800-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 19. Ст. 257.
6. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 року № 978-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 52. Ст. 377.
7. Порядок прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 року № 461 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2015 року № 750. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/461-2011-p>).
8. Про затвердження Типового договору про участь у фонді фінансування будівництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 227. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/227-2013-p>.
9. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
10. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
11. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
12. Інвестиційна діяльність комерційних банків: [монографія] / ред. І.О. Лютий, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк та ін. Івано-Франківськ: ПВНЗ «Галицька академія», 2010. 388 с.
13. Майданик Р.А., Інвестиційний договір на будівництво житла: поняття і правова природа / Р.А. Майданик, Н.В. Дроздова. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2006. 36 с.
14. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцовой, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
15. Смітюх А.В. Правові аспекти інвестування у будівництво житла: Практичний посібник. К.: Істина, 2012. 184 с.
16. Смітюх А.В. Правові основи інвестиційної діяльності: Навчальний посібник. К.: Істина, 2013. 420 с.
17. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.

18. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.
19. Чалий І. Довірче управління коштами в системі фінансування будівництва. 2-ге вид., перероб. і доп. Х.: Фактор, 2008. 480 с.
20. Шовкопляс Г.М. Регулювання господарських правовідносин при фінансуванні будівництва житла: монографія. Х.: ТОВ «Оберіг», 2011. 152 с.

Семінарське заняття 5. Кредитний договір

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика кредитного договору
2. Елементи та умови кредитного договору
3. Права та обов'язки сторін за кредитним договором

Теми для написання рефератів

1. Поняття і співвідношення позики та кредиту.
2. Суб'єктний склад кредитних відносин.
3. Правова природа та види кредитних договорів.
4. Комерційний кредит.
5. Споживчий кредит.
6. Кредитний ризик: правове регулювання.
7. Міжнародний ринок позикових капіталів.

Ситуаційні задачі

Задача 1

Товариство з повною відповідальністю «Круглов і компанія» на прохання акціонерного товариства «Агрегат» перерахувало останньому сто тисяч гривень для закупівлі кухонного обладнання. Перерахування було вчинене на підставі листа АТ «Агрегат», в якому містилося зобов'язання повернути гроші через 60 днів. Після закінчення означеного строку АТ «Агрегат» грошей не повернуло, у зв'язку з чим товариство подало позов до суду. В суді представник АТ заявив, що між сторонами виникло кредитне зобов'язання, а кредитування організацій це різновид банківської діяльності, яка здійснюється за ліцензією Національного банку. Товариство ж вчинило кредитний правочин без отримання ліцензії у встановленому порядку. Адвокат, який представляв інтереси товариства, заявив, що між сторонами був укладений договір позики, а не кредитний договір. На вчинення договору позики ліцензія не вимагається. Крім того, він запропонував суду проводити відмінність між договором позики і кредитним договором.

Хто правий у цьому спорі? Охарактеризуйте договір позики, кредитний договір.

Задача 2

Підприємець Клименко уклав кредитний договір з комерційним банком «Промінвест». З'явившись у банк за одержанням кредиту наступного дня після встановленого договором терміну його одержання, Клименко сказав, що весь кредит йому не потрібний і він візьме тільки його половину. Банк йому відмовив і запропонував узяти кредит повністю відповідно до договору.

Чи правомірні Клименка? Вирішіть справу.

Задача 3

Банк «Інко» уклав з ТОВ «Ремус» кредитний договір, виконання якого було забезпечено заставою транспортного засобу. При цьому банк зобов'язувався перерахувати кошти лише після оформлення договору застави, згідно з яким позичальник зобов'язувався застрахувати транспортний засіб в одній з провідних страхових компаній на випадок пошкодження або знищення.

Після належного оформлення договору застави ТОВ «Ремус» застрахувало предмет застави в страховій компанії і звернулося до банку з вимогою перерахувати кредитні кошти на його рахунок. Дослідивши подані додатково документи, банк «Інко» відмовив у наданні кредиту, мотивуючи свої дії тим, що, по-перше, ТОВ «Ремус» застрахувало транспортний засіб у страховика, чий фінансовий стан не відповідає вимогам банку, а по-друге, у банку пропав фінансовий інтерес у наданні кредиту.

ТОВ «Ремус» пред'явило позов про спонукання банку надати кредит і про відшкодування збитків.

Чи підлягає позов задоволенню?

Задача 4

Банк строком на один рік видав сільськогосподарському кооперативу кредит у сумі 250 000 грн. для закупівлі посівного матеріалу кукурудзи. Повернення коштів забезпечувалося договором поруки між банком і товариством «Дружба». Разом з тим, на час отримання кредитних коштів на свій рахунок керівництво сільськогосподарського кооперативу вирішило засіяти вільні землі яровою пшеницею, оскільки вважало це вигіднішим з урахуванням стану посівних площ. Дізнавшись про зміну цільового призначення витрачання кредитних коштів, банк звернувся з вимогою про дострокове погашення кредиту до поручителя.

Чи правомірні дії банку?

Чи придбає поручитель права вимоги до сільськогосподарського кооперативу в разі, якщо добровільно сплатить суму кредиту за вказаних обставин?

Література для реферування:

1. Бабаскін А.Ю. Предмет кредитного договору у цивільному праві України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 1. С.97-100.

2. Бабаскін А.Ю. Про можливість укладення кредитного договору за моделлю договору приєднання. *Право і суспільство*. 2017. № 6. С.41-47.
3. Бабаскін А.Ю. Щодо поняття кредит у цивільному праві України. *Держава і право: Юридичні і політичні науки*. 2012. Вип. 56. С.256-260.
4. Білько О.П. Особливості комерційного кредиту. *Юридичний вісник*. 2010. № 2(15). С.36-39.
5. Горбатюк В., Закревський А., Кравченко Л. До питання про особливості надання фінансових послуг: позика та кредит. *Юридичний журнал*. 2011. № 2. С.102-104.
6. Красільнікова О.С. Мінімізація кредитного ризику за допомогою способів забезпечення виконання зобов'язань. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. Вип. 38. С.164-170.
7. Ленський С.В. Форма договору комерційного кредитування. *Юрист України*. 2012. № 1-2 (18-19). С.46-51.
8. Лепех С. Умови договору споживчого кредиту. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 9. С.29-33.
9. Остапчук Я.М. Класифікація банківського кредиту: позичка, позика, депозит. *Фінансовий простір*. 2015. № 3(19). С.308-315.
10. Пандурська А.О. Законодавче регулювання кредитного договору: новели та практичні рекомендації. *Віче*. 2013. № 13. С.18-21.
11. Пандурська А.О. Умови та види цивільно-правової відповідальності при порушенні кредитного договору. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том 1. С.194-197.
12. Погребняк В.Я. Визначення поняття споживчого кредиту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 16. Т. 2. С.37-39.
13. Погребняк В.Я. Місце договору споживчого кредитування у системі цивільно-правових договорів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. № 35. Ч. 1. Т. 2. С.15-18.
14. Поливач В.О. Правова природа справ, що виникають із кредитних правовідносин, та процесуальні проблеми їх розгляду. *Адвокат*. 2012. № 9(144). С.41-44.
15. Солошкіна І.В. Факторинг як форма кредитування підприємства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 1. С.198-200.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№40-44. Ст. 356.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
3. Про заставу: Закон України від 02.10.1992 року № 2654-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 47. Ст. 642.
4. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 року № 898-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 38. Ст. 313.

5. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.2003 року № 979-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 1. Ст. 1.
6. Про кредитні спілки: Закон України от 20.12.2001 року № 2908-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 15. Ст. 101.
7. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
8. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 року № 4452-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 50. Ст. 564.
9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
10. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 року № 978-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 52. Ст. 377.
11. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 року № 1414-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 32. Ст. 555.
12. Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 13.07.2010 року № 327. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0540-10>.
13. Положення про основи процентної політики Національного банку України, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 21.04.2016 року № 277. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16>.
14. Положення про підтримку ліквідності Національним банком України Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 18.03.2013 року № 95. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0543-13/para61>.
15. Положення про порядок визнання заборгованості за нарахованими, але несплаченими відсотками за кредитами безнадійною та механізм її списання Національного банку України від 08.09.1995 року № 289. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0289500-95>.
16. Безклубий І.А. Банківські правочини: Монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
17. Болгар Т.М. Проблемні кредити у банківській діяльності в умовах фінансової кризи: монографія / Т.М. Болгар. Кременчук: Видавництво ПП Щербатих О.В., 2013. 368 с.
18. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. / С.Я. Вавженчук. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
19. Витрянский В.В. Кредитный договор: понятие, порядок заключения и исполнения. М.: Статут, 2005. 221 с.

20. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
21. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
22. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. 217 с.
23. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.
24. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
25. Прасолова С.П. Банківські операції: навч. посіб. та практик. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. К.: Центр учбової літератури, 2013. 568 с.
26. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
27. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., пер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
28. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.
29. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
30. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

Судова практика:

1. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з кредитних договорів: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24.11.2014 року № 1 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/va001600-14>.
2. Судова практика розгляду цивільних прав, що виникають з кредитних правовідносин. *Вісник Верховного суду України*. 2010. № 11. С.16-35.
3. Ухвала колегії суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 квітня 2016 року (витяг). *Часопис цивільного та кримінального судочинства*. 2017. № 2(35). С.19-23.

Семінарське заняття 6. Договір факторингу

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика договору факторингу

2. Елементи та умови договору факторингу
3. Права та обов'язки сторін за договором факторингу

Теми для написання рефератів

1. Генеза факторингової діяльності: зарубіжний досвід.
2. Правова природа та види факторингу.
3. Факторинг як форма кредитування підприємства.
4. Міжнародний факторинг як шлях до економічного зростання України.

Література для реферування:

1. Беліков О. Факторингові операції. *Юридичний журнал*. 2010. № 3. С.24-27.
2. Волкова А.О. Правове регулювання факторингової діяльності. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. № 1. С.1-8.
3. Дзяхар Г.І. Поняття, юридична природа та види договору факторингу. *Право і суспільство*. 2017. № 4. С.83-88.
4. Дмитрієва Ю.В. Факторингові операції в Україні: проблеми і перспективи. *Управління розвитком*. 2011. № 3(100). С.20-22.
5. Каракой Т.С. Правове регулювання факторингу в Україні як специфічної фінансової послуги. *Молодий вчений*. 2018. № 4(56). С.677-680.
6. Кожель Н.А. Ринок факторингових операцій, реалії та перспективи розвитку. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. № 2(11). С.212-215.
7. Момот Л. Факторинг та перспективи його розвитку в Україні. *Збірник наукових праць ЧДТУ*. 2014. Вип. 36. Частина 1. Том 1. С.126-130.
8. Момот Л.В. Розвиток факторингу в Україні. *Наукові праці НУХТ*. 2015. Том 21. № 2. С.100-107.
9. Момот Л.В. Факторингові послуги в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 16(2). С.147-149.
10. Мороз М.В. Розмежування договорів факторингу та відступлення права вимоги (на матеріалах судової практики). *Порівняльно-аналітичне право*. 2017. № 4. С.109-111.
11. Попов Ю. Факторинг: законодавство України та світовий досвід. *Правовий тиждень*. 2008. № 3(76). С.9-10.
12. Смолин Я.В. Контракт міжнародного факторингу, як підстава виникнення факторингових правовідносин. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 108 (Частина I). С.267-274.
13. Смолин Я.В. Окремі проблеми застосування Конвенції УНІДРУА про міжнародний факторинг 1988 року. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 114 (Частина I). С.80-87.
14. Смолин Я.В. Правове регулювання міжнародного факторингу (сучасний стан та тенденції розвитку). *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2012. Вип. 111 (Частина I). С.272-279.
15. Солошкіна І.В. Факторинг як форма кредитування підприємства. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 1. С.198-200.

16. Токунова А. Факторинг та система матеріально-технічного постачання. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 3. С.148-151.
17. Токунова А.В. Вдосконалення сфери розрахунків у міжнародному прямому факторингу. *Форум права*. 2013. № 3. С.666-672.
18. Токунова А.В. Договір факторингу: загальна характеристика. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2014. Вип. 34. С.183-192.
19. Токунова А.В. Класифікації факторингу: сутність та проблемні питання. *Право і суспільство*. 2014. № 3. С.96-102.
20. Цюра В.В., Якимчук А.В. Відплатність фінансування як визначальна ознака договору факторингу. *Право і суспільство*. 2018. № 1 частина 2. С.105-110.
21. Чепис О.І., Юска А.І. Сутність факторингу та його переваги над іншими фінансовими інструментами. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 44. Том 1. С.108-112.
22. Шимон С.І. Фінансування під відступлення права грошової вимоги (факторинг): проблеми законодавчих дефініцій і практики їх застосування. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2012. № 3. С.108-112.
23. Янишен В.П. Договір факторингу: окремі питання теорії та правозастосування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 5. Том 1. С.119-122.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. - Ст. 356.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №№ 5-6. Ст. 30.
3. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
4. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
5. Конвенція УНІДРУА про міжнародний факторинг (Оттава): Міжнародний документ від 28.05.1988 року. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_210.
6. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про відступлення дебіторської заборгованості в міжнародній торгівлі: Міжнародний документ від 12.12.2001 року. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_a37.
7. Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток: Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1107 від 20.12.2008 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0005120-08>.

8. Банківські операції: навч. посіб. та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. К.: Центр учбової літератури, 2013. 568 с.
9. Безклубий І.А. Банківські правочини: монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
10. Болгар Т.М. Проблемні кредити у банківській діяльності в умовах фінансової кризи: монографія. Кременчук: Видавництво ПП Щербатих О.В., 2013. 368 с.
11. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
12. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
13. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.С. Стельмаха. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. 520 с.
14. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. 217 с.
15. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.
16. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
17. Пальчук О.І. Факторинг на ринку фінансових послуг: монографія. К., 2011. 163 с.
18. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. К.: Знання, 2010. 532 с.
19. Токунова А.В. Правовий режим факторингу: монографія. Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2013. 260 с.
20. Цивільне право України: навч. посібник / Ю.В. Білоусов [та ін.]; ред. Р.О. Стефанчук. К.: Правова єдність, 2009. 536 с.
21. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
22. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.
23. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
24. Цивільне право: підручник: у 2 т. / В.І. Борисова (керівник авт. колективу), Л.М. Баранова, Т.І. Бегова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. Х.: Право. 2011. Т.2. 816 с.

Семінарське заняття 7. Договір фінансового лізингу

Теоретичні питання

1. Поняття та загальна характеристика договору фінансового лізингу

2. Елементи та умови договору фінансового лізингу
3. Права та обов'язки сторін за договором фінансового лізингу

Теми для написання рефератів

1. Генеза лізингової діяльності: зарубіжний досвід.
2. Правова природа фінансового лізингу.
3. Правове становище лізингових компаній: проблеми та перспективи.
4. Проблема співвідношення цивільно-правового та господарсько-правового підходу щодо регулювання лізингу.

Література для реферування:

1. Барбара В.П., Грабовська А.О. Закон України «Про фінансовий лізинг»: складні питання застосування у контексті правових позицій Верховного Суду України. *Вісник Верховного Суду України*. 2014. № 3(163). С.42-48.
2. Малишко В.М., Микитюк М.С. Правова природа лізингу. *Юридичний вісник*. 2015. № 1(34). С.121-124.
3. Ментух Н.Ф. Правове становище лізингових компаній за чинним законодавством України. *Юридичний вісник*. 2011. № 4(21). С.72-75.
4. Недеря Л.В., Павличук С.В. Багатоаспектний підхід до визначення сутності поняття «лізинг». *Молодий вчений*. 2014. № 6 (9). С.184-187.
5. Погребняк С.В. Деякі теоретико-правові аспекти регулювання лізингової діяльності українських банків. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 1 Том 2. С.7-9.

Рекомендована література та нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 18-22. Ст. 144.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 року № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5-6. Ст. 30.
4. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 29. Ст. 137.
5. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 року № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.
6. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 року № 723/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 16. Ст. 68.
7. Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи та поступальний розвиток: Програма діяльності Кабінету Міністрів України, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1107 від 20.12.2008 року. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/n0005120-08>.

8. Безклубий І.А. Банківські правочини: монографія. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2007. 456 с.
9. Вавженчук С.Я. Договірне право: Навч. посіб. К.: КНЕУ, 2011. 584 с.
10. Договірне право України. Особлива частина: навч. посіб. / Т.В. Бондар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2009. 1200 с.
11. Кредитна діяльність банків України: проблеми та перспективи розвитку: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: Видавництво «Атлант», 2015. 217 с.
12. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України: у 2-х т. / Відп. ред. В.Г. Ротань. Т.2. 2-ге вид. Х.: Фактор, 2010. 784 с.
13. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т., 4-те вид., перероб. і доп. / За відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. 1952 с.
14. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. К.: Знання, 2010. 532 с.
15. Трофімова О.В. Правове регулювання лізингової діяльності в Україні: монографія. К.: КИТ, 2005. 216 с.
16. Цивільне право України: Особлива частина: в 2 т.: 3-тє вид., перер. і доп. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. К.: Юрінком Інтер, 2010. 1176 с.
17. Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р.Б. Шишки. К.: Вид. Ліра-К, 2015. 1024 с.
18. Цивільне право: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г.Б. Яновицької, В.О. Кучера. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.

ДОДАТКИ

Додаток А – Орієнтовний перелік питань на іспит

1. Виникнення та розвиток банківської справи як предмета правового регулювання
2. Поняття банківського правочину
3. Місце банківських правочинів у системі цивільних правочинів
4. Система банківських правочинів
5. Співвідношення понять «банківська діяльність», «банківська послуга», «банківський правочин», «банківська операція»
6. Сутність та основні види діяльності банківських установ
7. Види банків, їх операції та функції
8. Ліцензування банківської діяльності
9. Організаційна структура та управління банком
10. Сутність, склад і характеристика ресурсів банку
11. Організаційно-засновницькі правочини
12. Організаційно-господарські правочини
13. Банк як сторона банківського правочину
14. Гроші та цінні папери як об'єкти банківського правочину
15. Грошове зобов'язання у банківських правовідносинах
16. Правова природа банківських процентів
17. Принципи функціонування банківської системи України
18. Правовий статус осіб, пов'язаних з банком
19. Генеза грошей: основні концепції
20. Цінні папери: поняття та основні ознаки
21. Види цінних паперів: вітчизняний та міжнародний досвід
22. Правова природа грошового зобов'язання у банківських правовідносинах
23. Принципи механізму правового регулювання банківського проценту
24. Поняття та загальна характеристика договору банківського рахунку
25. Види банківських рахунків
26. Предмет та сторони договору банківського рахунку
27. Форма та зміст договору банківського рахунку
28. Порядок відкриття, закриття та розірвання банківського рахунку
29. Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту)
30. Предмет та сторони договору банківського вкладу (депозиту)
31. Форма та зміст договору банківського вкладу (депозиту)
32. Види банківських вкладів (депозитів)
33. Ощадна книжка та ощадний (депозитний) сертифікат
34. Порядок відкриття та закриття вкладних (депозитних) рахунків
35. Гарантування вкладних (депозитних) рахунків
36. Правовий режим банківської таємниці
37. Особливості розкриття банківської таємниці судами
38. Правовий режим комерційної таємниці банку
39. Цивільно-правовий захист прав вкладників та інших клієнтів банку

40. Поняття та загальна характеристика кредитного договору
41. Елементи та умови кредитного договору
42. Права та обов'язки сторін за кредитним договором
43. Правова природа та види кредитних договорів
44. Поняття та загальна характеристика договору факторингу
45. Елементи та умови договору факторингу
46. Права та обов'язки сторін за договором факторингу
47. Правова природа та види факторингу
48. Факторинг як форма кредитування підприємства
49. Розрахунок у цивільному обороті
50. Порядок ведення касових операцій
51. Класифікація безготівкових розрахунків
52. Суб'єкти безготівкових розрахунків
53. Предмет безготівкових розрахунків
54. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень
55. Розрахунки за акредитивами
56. Розрахунки за інкасо
57. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків
58. Розрахунки із використанням спеціальних платіжних засобів
59. Цивільно-правова природа договору про надання та використання платіжних карток
60. Поняття лізингу
61. Умови договору фінансового лізингу
62. Ознаки (критерії) договору фінансового лізингу
63. Форма договору фінансового лізингу
64. Поняття банківської гарантії
65. Види банківських гарантій
66. Обсяг відповідальності гаранта